

SZILÁGYOSOMLYÓ

POLITIKAI LAP

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Előfizetési ára:

Egész évre 8 K, fél évre 4 K, negyedévre 2 K.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felolós szerkesztő és kiadótulajdonos:

BÖLÖNI SÁNDOR

Hivatalos hirdetések díja 6 korona.

Nyiltér soronként 60 fillér.

Magánhirdetések megegyezés szerint.

Kertváros és tisztviselőtelep.

P. Szathmáry Károly óta városunk kies természeti fekvése irodalmilag is elismerést nyert. Az ide vetődő idegenre esodásan mély benyomást gyakorol a fenséges Magura-bérc, az alatta kigyózó ezüstös Kraszna folyó, a sötét-zöld Pupos s a keskeny völgyben hosszan elnyúló városka, melynek olyan barátságos hívogató színezete van, a mint a gazdag szőlők és gyümölcsös kertek közül az idegen felé tekint. Szinte siet a vándor, hogy rejtett szépségeit felfedezze és megismerje . . .

Sajnos, az impozáns természeti kerethez nem nyújthatunk az idegen számára ahhoz mért belső szépséget. Utcáink rendetlen fekvésű zugsikátorok, melyek szűk voltuknál fogva még a forgalom lebonyolítására sem képesek, nemhogy fásításra, vagy kicsinosításra alkalmasak lennének. Az utcák szűk volta és a terek hiánya miatt, minden élet, minden intézmény az állami és a vicinális ut mellé szorult. A mi középületünk, diszesebb magánházunk van, ebben a két utcában van összezsúfolva. Csakhogy ezekkel a nyáron poros, télen sáros főutcákkal sincs mit dicsekednünk, ha barátságost és szépet akarunk felmutatni . . .

Annak a körülménynek, hogy a város lelke és intelligenciája, minden közintézménye erre a két főutcaira került, számos hátránya van. Hátrány a városra, melynek nines hova terjeszkednie és hátrányos la-

kóira, kik — néhány szerencsés egyén kivételével — a mai közegészségügyi követelményeknek megfelelő lakást semmi áron sem biztosíthatnak maguknak. A mellékutcák rovására a főutcaakra rugó telkek hihetetlen értéket értek el, a lakásbér pedig minden egészséges fejlődést mellőzve, váratlan rohamossággal emelkedtek soha sem remélt magasságra. A telekérték emelkedés szédületes mértéke magával hozza minden talpalatnyi telekrész kihasználását, hiszen különben a magas lakásbér mellett sem tud a tulajdonos tőkéje megfelelő jövedelmet hozni. Megismerkedünk mi is a tulzsfolt lakásokkal s a sötét, szűk udvarokkal, melyeken a szekér is alig tud megfordulni s mégis négy-öt lakáshoz tartoznak. A szűk, oduszerű lakások a közös udvarokkal, közös mellékhelyiségekkel a sokszor váltakozó lakók kezén valódi melegágyaivá lesznek minden piszoknak és fertőzésnek. Mindazok a nyomorúságok, melyek a nagyobb városi bérkaszányákat jellemzik, felülük nálunk is fejezet és természetes következményei annak az állapotnak, mikor a saját tulajdonu lakóház megszerzése a középrendű embernek lehetetlenné van van téve.

Az embernek ugyszólván lelki szükséglete a saját, kizárólagos birtoku otthon. Az angolok erősen kifejtett családi életét, a család tagjainak a családhoz való mély ragaszkodását csakis a közös otthonhoz való szeretetből és ragaszkodásból magyarázhatjuk meg.

A saját otthon áldásos befolyása a köz- és magán életre köztudomású. Értethető tehát, hogy a szociális intézmények sorába léptek a különböző tisztviselőtelepek, munkástelepek, melyeket most már különböző közületek: államok, törvényhatóságok, városok, vasutak, gyárak, stb. tisztviselőik és munkásaik részére építettek, vagy a melyeket ilyen tisztviselők, munkások, vagy magánosok akárhányszor magánerejükön építenek.

Csak természetes, hogy ezek a telepek, a melyek létesülésüket is modern eszmék alapján nyerték, kivitelben sem a régi sablon szerint igazodnak. Nem zsúfolt, tömeges köhalmazok, hanem fásított kertekbe, kisebb parkokba foglalt épületecskék, villák módjára minden kényellel ellátva. Valóságos kertvárosok, a honnan szenny, por, bűz és a nagyváros minden más átka számüzve, távol tartva van . . . Az ilyen kertvárost pormentes, árnyas utcái, sétaterai, kertjei, vízvezetéke, épületeinek célszerű beosztása valóságos egészségügyi intézménnyé teszik.

Ilyen kertvárosszerű lakótelepet akar létesíteni néhány agilis ember Szilágyosomlyó városban is. Ugy gondolkoznak ugyanis a mozgalom megindító, hogy célszerű volna a köz érdekében is a jelenlegi tarthatatlan állapotokon segíteni. A népesség szaporodása oly rohamos, hogy a beköltözötteket a meglevő lakóházak befogadni már nem képesek. A kelet-nyugati irányban három kilométernél hosszabb fő-

Barangolás a csizi fürdön.

Irta: Dr. Király Péter.

„A természet könyve előttünk áll nyitva, — le van írva benne az Istenség titka“ . . . csak tudni kell e könyvből olvasni. A természet szent könyvének egy ilyen isteni titokkal gazdagon tele írott lapja a csizi gyógyfürdő.

Az élet száz meg ezer megpróbáltatásai megviselik az emberi törékeny porhüvelyet, — mert maga a földi élet nem egyéb, mint az emberi organizmusnak a természet romboló és pusztító elemei ellen folytatott küzdelme és e küzdelemnek hosszabb — rövidebb ideig tartó folyamata . . . A születés pillanatában lehet talán, de azontul nines és nem is lehet abszolút tiszta és egészséges emberi szervezet. Szomorú sors, de az embernek ez a sorsa.

Őseink a szívós életerőt, — üde egészséget és hosszú élettartamot a folytonos testedzésnek, tornázásnak s az emberi szervezetet megacélozó strapának, a lustaság, pulyaság és kényelemszeretet észszerű mellőzésének, egyszerű szigorú önmegtagadásuknak és testedző munkák iránti előszeretetüknek köszönhetők . . . Eppen ezért apáinknak vajmi ritkán volt szükségük orvosi segélyre, gyógykezelésre, pláne fürdői üdülésre és gyógykurára, — mert ha nekik valami bajuk történt, az a legtöbb esetben katasztrofális baj volt, melyet nem gyógyíthatott meg csak: „a koporsó deszkája.“

A mai modern életbölcsélet a régi egészséges életmódot idegfárasztó tengődéssel és kényelembálványozással cserélte fel. A mai életmód az egészségi szempontokat alárendeli a kényelem, a jólét és az élvezet szempontjainak; ma már nem az a verbum regens, hogy: „az élet legfőbb kincse a jó egészség“ hanem az, hogy: „az élet legfőbb célja a kényelem, a jólét és az élvezet.“ Mily fennem dicsekedünk véle és tűrjük, hogy dícsériadákat zengedzenek rólunk, ha felfedezzük valami újabb eszközt és módszerét a kényelemnek, a jólétnek, a pulyaságnak és az élvezetnek. Pedig mily nevetségessé és hitványtá törpül el az e fajta összes modern vívmányok jelentősége és értéke az emberre nézve, ha nines jó egészségünk, melyről móltán elmondhatjuk, hogy mindent pótol s amelyet nem pótolhat semmi.

A egészségnek mindennél előbbvaló nagy követelményei vezetnek a csizi fürdőre a szenvedő emberiséget. E fürdő gyógyvizének forrása, az emberi egészségnek Isten által csodakép adományozott megóvó és megigazító forrása. Az emberi betegségek leggyakoribb modern rémei: a bőr, vér, izom és idegbaj és az ezekből ikertestvér bujakór, mirigybajok és egyéb testi bénaságok segélyért a legmegnyugtatóbb siker kilátásaival folyamodnak a csizi fürdő üdvös gyógykurájához.

Nem én állítom, szaktudósok tudományos buvárlatainak kritériumaként konstatalem csupán, hogy az idáig ismert összes modern gyógyfürdők között a mi csizi gyógyfürdönk a maga

nemében unikum és páratlan. Az annyira világhírűvé vált hallei, lindewiesei stb. gyógyhelyek orvosai, az ott gyógyulást kereső vér- és idegbajos betegeket, — részrehajlatlan lelkiismeretességgel ajánlva nekik a leghathatósabb gyógykurát: ide küldik el Csízbe, hogy emberileg mindeddig legkitünőbbnek elismert és felismert gyógykurát itt vegyenek igénybe.

A fürdői élet, megbecsülhetetlen üdvös volta dacára, jutányosabb és kevesebb pénz-áldozatot igénylő alig lehet valahol, mint épen Csízben. Ezt már közvetlen tapasztalásból tudom, mert egy pár hetet itt töltöttem el az utószezonban (augusztus 15-ike után) némi utókurára lévén szükségem. Teljes elismeréssel érdemel az a pontos, lelkiismeretes, szolid kiszolgálás és gyógykezelés, amelyben itt én is részesültem.

A fürdőigazgatóság fáradságot és áldozatot nem kímélve gondoskodik az itt tartózkodó vendégek kellemes szórakoztatásáról is. Mindennap délelőtt és délután (d. e. 10—12., d. u. 5—7 óráig) felváltva az alsó és a felső kerthelyiségben, tórzene van. E kerthelyiségek modernül parkirozott, virágos táblákkal díszített, — hűs árnyu díszfákkal, gyümölcsfákkal és énekes madarak dalától zengő díszbokrokkal, sétautakkal és sétaterekkel szegélyezett gyönyörű és mesterileg gondozott helyiségek. Egyszerűen semmiben sincs itt hiányosság, amit az ember jóléte, kényelme és kellemes szórakozása igényel.

Maga a fürdőtelep-helyiség kertjeivel és

utcát megnyújtani a kényelmes közlekedés szempontjából tovább már nem lehet. A Magura felé szélesíteni a belterületet szintén lehetetlen. A Rózsa-utcai pince-lakások elég szomorú tünetei az efféle igyekezetnek. A várost más felé, mint a Kraszna irányában, fejleszteni nem lehet.

Az előkészületben levő Krasznaszabályozás városunk jövő fejlesztésére szép perspektívát tár fel. Ennek egyik részlete volna a tervezett kerttelep.

A kerttelep első sorban tisztviselők részére létesítenék. Természetes, hiszen a társadalom eme rétege van a legkevésbé a főutca forgalmára ráutalva. Az iparosnak és kereskedőnek a főutca forgalma kell, a tisztviselőnek a forgalom csak zajt, port és sarat jelent, de előnyt nem nyújt neki. A tisztviselő, kinek hivatali élete úgy is izgalmas szellemi munkában telik le s idegei a leginkább vannak igénybe véve, — első sorban van ráutalva s leg hamarabb fogja igénybevenni a kerttelep áldásait. Nem zárja azonban ki az intézmény tisztviselői telep jellege azt, hogy más foglalkozású egyének is kivegyék részüket a telep benépesítéséből. Végre más foglalkozású egyén is lehet, ki csöndes városrészbe, árnyas, parkos utcákba vágyakozik. Egy-két kereskedő és iparos pedig az új telep keretében még elegendő keresetforrásokra is szert tehet, megélhetésének biztosítása végett is oda telepedhetik le. Szóval: a tisztviselőtelep csak par excellence lesz az, de másrendű és rangú, meg foglalkozású egyének betelepítését nemhogy ellenezné, de egyenest számíthat is erre.

A letelepülőeknek azonban — ha nem is a közös foglalkozás — de a telep helyes és célirányos kiépítése és fejlesztése miatt egy közületbe kell tartozniuk. Hiszen ha a kerttelep nem előre megállapított tervek

szerint, hanem öletszerűleg minden egyes egyén magánizlése szerint létesítenék, bizonyára ép oly rendszertelen és kifejezés-telen, életnélkül való volna ez a városrész, mint a többi, mert hiányoznék belőle az egységes gondolat és az ezen alapuló rendszeres kivitel. Hogy barátságos, egészséges, vonzó kertváros létesíthető legyen, ahhoz előre megállapított tervek és ezek szoros betartása szükséges.

Az előre megállapított tervek keresztülvitele tehát csakis közös akarattal és közös erővel történhetik. Ez a közös akarat és a közös erő pedig csakis úgy biztosítható, ha a telepbeli telkek leendő tulajdonosai házáépítő szövetkezetté alakulnak s ezzel közös szervezetet vesznek fel. A közös szervezet elengedhetetlenül szükséges, hogy az egyenlő kötelezettségek megállapíthatók, kiróhatók és keresztülhajthatók lehessenek. De jó is a közös szervezet nemcsak ezért, hanem kifelé az igénybeveendő hitel biztosítására is.

A legtöbb ember, de különösen tisztviselő, nem rendelkezik ugyanis a házáépítésre szükséges tőkével. Van azonban házbérletménye, mely bizonyos tőke kamatainak megfelel s tisztán lakás biztosítására szolgál. Lakásbért a nemtisztviselő is fizet. Közel áll tehát az a gondolat, hogy az a tőke, melynek amortizációs kamatjával az egyénenként fizetett házbér megfelel, fordítottassék telek- és házszerzésre, mikor is az évek során át elfizetett lakásbér — mely a rendes lakbérleti viszony szerint odavész — vagyongyűjtésre fordíttatik. Egyes emberre azonban a megfelelő hitel hiánya, esetleg a tőke drágasága eme tranzakció keresztülvitelét lehetetlenné teszi. Könnyen lehet azonban ez házáépítő szövetkezet esetén, ahol a közös erővel létesített eme intézmény mint egy közület sokkal olcsóbb és előnyösebb hitelt vehet igénybe, mint akármelyik tagja külön-külön.

Ilyen házáépítő szövetkezet alapján létesítendő kerttelep eszméje forog városunkban szönyegen. Az eszme megvalósítása körül Donogány János városi tanácsos fáradozik nagy szorgalommal. Lapunkat megkérte, tegyük közzé eme szándékát s szólítsuk fel ez uton az érdeklődőket, hogy — a mennyiben a mozgalomban résztvenni szándékoznak, — vele ezt mielőbb tudatni sziveskedjenek. Midőn ezt szíves készséggel megteesszük s a kerttelep kitűnő eszméjét örömmel üdvözljük, egyúttal kifejezést adunk abbéli reményünknek, hogy Donogány tanácsos ismert agilitása és szívós kitartása e mozgalomnál is sikerre fog jutni. Kívánjuk, hogy úgy legyen.

— m — r.

Gyermek-szanatoriumok.

A tuberkulózis az emberiség létért folytatott küzdelmének egyik kísérője. Az a fokozott munka, melyet a civilizáció haladása s az egyénnel szemben támasztott igények kielégítése megkövetel, mind fokozottabb mértékben veszik igénybe az egyes ember szellemi és testi erejét és gyengítik szervezetét a káros behatások ellen. A tuberkulózis éppen a testileg és szellemileg gyengült szervezetet támadja meg előszeretettel; óriási elterjedtsége és fertőző természete által egyaránt fenyegeti az egész emberiséget. Európában évenként ötnegyed millió ember pusztul el gümőkórban, míg a megbetegedések száma az öt milliót is meghaladja. Magyarországon évenként átlag 70.000 ember hal meg tüdővészben, a mi az összes halálozások 15 százalékát teszi ki. Természetes ennél fogva, hogy egy ilyen elterjedt megbetegedés hatása nemcsak az egyénekre, hanem a családokra s így az egész társadalomra is kiterjed. Általános jelentőségét fokozza az a körülmény is, hogy a tüdővész leginkább a munkabíró korból szedi áldozatait, így németországi statisztikák szerint a 20—29 év között munkakép telenné lett 1000 munkás közül 500 épp tuberkulózis által lett azzá. A tuberkulózis ellen irányuló küzdelem tehát közegészségügyi és közgazdasági érdek egyaránt, miért is a társadalom minden rétegének szövetkeznie kell az orvosi tudománnyal, mert együttes munkájuk által érhető el csak igazi eredmény.

Hogy hazánkban a gyermekek között is mennyire pusztít a tuberkulózis, annak illusztrálására csak úgy találomra a következő számbeli adatot hozzuk fel: 1904-ben 9977 hét évnél fiatalabb és 68,944 hét évnél idősebb egyén halt meg gümőkórban. Hogy ez utóbbiak közül mennyi volt 14 évnél fiatalabb, tehát a gyermekkor határain innen, erre nézve nincsenek adataink. Még nagyobbaknak tűnteti fel a gyermekeknek gümőkórban való halandóságát a következő megfontolás: Ugyancsak 1904-ben 20,050 hét évnél fiatalabb és 23,960 hét évnél idősebb egyén tüdő- és mellhártyagyulladásban halt meg, tehát olyan kórismével, melyet a gümőkórtól pontosan elkülöníteni sokszor csak a kórlefolyásnak legpontosabb megfigyelésével és speciális ismereteket igénylő diagnostikai eljárásokkal lehet. A gyermekek gümőkórban való halandó-

parkjaival együtt Császár törzsgyökere magyar községnek ugyszólván a kellő közepén fekszik.

Emberbaráti szeretettel és nemes jóindulattal hívom fel mindezekre honfitársaim és társnőim figyelmét.

Legyen áldott az isteni gondviselés, mely a császi gyógyforrásokkal a mi édes magyar hazánkat ajándékozta meg.

Anekdóták a parókhjáról.

Valamelyik hajduvárosban, amelynek a területéhez közelből-távolból több tanya tartozik, reggeli templomozás után beállit a magyar paphoz egy megtermett atyafi. Nyilván messze utról jöhetett, mert a kezében jól érdeklő furkó, a vállán pedig duzzadóan meg rakott szeredás volt.

Akkurátus illendőséggel eladja szép rendre, hogy hát őt egy keresztlevél irányában hajtja a sora, a Marci fiúról, aki Debrecenbe megy inastanocnak, amiért váltig rí az asszony.

A pap izibe elkészíti a szükséges pakszust s miután az atyafi kellő meglátolással kiskeritette a dukáló egy pengő forintot, a szokott nyájasság kedvéért eszmecezerébe bocsátkozik a lelki atya az ő emberével.

— Nagy járóföldet tehetett meg kigyelmed ma hajnalban, mert úgy látom, hogy nem bent lakik a városban, hanem valamelyik távoli majorban? . . .

— Itt lakok biz' én a városban, — hangzik a válasz. A huszonegyedik elődömnök is itt volt a szállása jó Bocskai apánk idejében.

— Akkor mire való az a kövér szeredás?

— Hát instálom, rászántam magamat, hogy bevárom, míg egészen kiállitódik az irás.

Vasárnap délelőtti harangozás alatt bekopogtat a református parochiára egy jámbor felebarát. Szomorú ábrázattal konstatálja, hogy betegért járó könyörgésre volna szüksége — az anyósáért, mert már régóta súlyosan nyomja az ágyat az istenadta.

— Rendben van, barátom; — könyörögni fogunk a templomban szegény szenvedőért, — vigasztalja a pap.

Az atyafi azonban csak nem távozik. Ott ödöng és töri a fejét. Észreveszi a pap, hogy az ő emberének még valami mondanivaló fekszik a lelkén. Meg is kéri tőle:

— Mit kíván még, hogy cselekedjem?

— Hát, megkövetem alássan, csak onnan tesszen kezdeni azt a könyörgést: „Ha pedig bölcs végzésed szerint . . .“

* * *

Erszényes civist temettek Debrecenben. Ki is tett a pap magáért. Ugy látszik, maga a szomorú gyülekezet is felettte szépnek, vagy hizelgőnek találta a szent beszédet.

A szertartás után ugyanis odasomfordál a paphoz egyik hallgatója, a hosszú hegyes bajszú hájas, köpcös civisek jobbik fajtájából, szólván illetéknéppen:

— No hát, merő nagy ékességgel tetszett elparentálni a szegény komámat?!

— Ahogy rendesen szoktuk, — felel a nagytiszteletű ur.

— Még se kellett volna annak olyan parádés ceremónia, berzenkedik tovább a helyes polgár. Elég lett volna annyit prédikálni a megboldogult komámról:

„Jó, becületes, italszerető, magyar ember volt.“

* * *

ságára fényt vet még a következő adat is, melyet Beitzkenak N. a Berl. Klin. Wochenschr. 1909. évi 9. számában megjelent közleményéből meritettünk: 89, 1—15 éves gyermek hullájának boncolásánál B. 43 esetben talált tuberkulozist, tehát a gyermekhullák 48%-ánál. E gyermekek közül 1—5 éves volt 26, 6—15 éves 17. Mások még ennél is nagyobb számokat találtak. Kétségtelen tehát, hogy a gyermek-szanatoriumok építése hazánkban égetően szükséges és esodálatos, hogy nálunk, ahol a gyermekvédelem annyira fejlett, hogy az egész világ tanulni jön hozzánk, a tüdőbeteg gyermekek megmentése érdekében ugyszólván semmi sem történt.

A gyermek szervezetének a tuberkulózissal vívott harcában való segítése, erősítése a későbbi nemzedékre is kiható, mérhetetlen hasznos feladat, mely elől továbbra is elzárkóznunk vétke mulasztás volna.

S ha eddig még nem történt ebben az irányban semmi sem, úgy ennek egyedül oka az, hogy társadalmunk áldozatkészsége s az állam anyagi forrásai ezer más irányban vannak igénybe véve, röviden: egy gyermek-szanatorium létesítésére eddig nem volt pénz. Humánus mozgalmaink a helyett, hogy közös célok elérésére együttesen haladnának, sokszor azt a látszatot keltik működésükben, hogy egyik a másiktól félti a terenumot. Koncedálják, hogy ez a „féltékenykedés“ nemes intencióból ered s azt célozza, hogy annak az ügynek a szolgálatában, melyet az egyes humanitarius mozgalomnak vezetői kiki saját meggyőződése szerint legnemesebbnek és leghasznosabbnak hisznek, mentül intenzívebb működést fejthessenek ki. Az intenció nemes, de nem praktikus, mert alapjában véve az összes humanitarius mozgalmak egy célt szolgálnak: a társadalom szervezését a szocialis nyomor enyhítésére s ha ennek a közös célnak a tudatában együttesen haladnának, az eredmény talán szebb és nagyobb volna, de mindenesetre egységesebb. Mert ha az egyiknek erkölcsi, vagy anyagi tőkéből nem telik, segítségére jönné a másik, amelyiknek telik, tudva azt, hogy hiszen mindegy, hogy ki csinálja, a fődolog az, hogy ez, vagy amaz az intézmény a köz érdekében meg legyen alkotva.

Álljanak össze jótékony intézményeink és vállaltva alapítsák meg az első magyar gyermek-szanatoriumot.

Városi közgyűlés.

Szilágysomlyó r. t. város képviselőtestülete a városház tanácstermében folyó hó 4-én tartotta meg, ez évben VIII-ik — rendkívüli — közgyűlését. A közgyűlésen a következő határozatokat hozták:

Törzsvagyonsváltás.

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, melylyel a város tulajdonát képező ház helyek árverés útján való eladását kimondó korábbi közgyűlési határozatot telekkönyvileg is a város tulajdonát képező ingatlanokra vonatkozó részében helybenhagyta — a közgyűlés tudomásul vette és felhívta a Donogány János kig. tanácsos elnökle alatt már előzőleg kiküldött bizottságot, hogy az árverés megtartása végett sürgősen intézkedjék.

Elhatározta, hogy a szilágysomlyói 1912.

sz. tjkvben 1452 és 1840 hrsz. alatt foglalt ingatlanokat, melyek a községi iskolai alap tulajdonai s fekvésüknek, csakély kiterjedésüknek fogva jóformán semmi hasznát sem hajtának, — eladja. Az eladás kezdeményezésére a közigazgatási bizottságot felkérte.

Ifj. Bede János és neje, — Halász Isván és társai — és Huberth Kata szilágysomlyói lakosokkal kötött taksamegyváltási szerződéseket elfogadta és a törvényhatóság jóváhagyásának kinyerése végett az alispánhoz felterjeszteni rendelte.

A Közgazdasági bank részvénytársaság azon ajánlatát, melylyel a nevezett pénzintézet egy áru- és terményraktárnak a vasút-állomás mellett felállítása céljára a várostól 5000 korona vételár ellenében mintegy egy kat. holdnyi terület átengedését kérte, a közgyűlés érdemben tárgyalás alá nem vehetvén, — elhatározta, hogy az ajánlat érdemleges tárgyalását, — törvényes 30 napi idő közbevetése és szabályszerű meghirdetés után, folyó évi október hó 9-ik napján tartandó közgyűlés napirendjére tűzi ki.

A szilágysomlyói Chevra Chadisa izr. közművelődési egyesület által városi tulajdonát képező terület átengedése végett beadott kérelem ellátását, valamint a Szabó István és Oláh Károly tulajdonát képező u. n. „Bánffyút“-nek a város részére megvásárlása ügyében érdemleges határozat hozatalát szintén az október 9-én tartandó közgyűlésre halasztotta.

Építkezések, beruházások.

Az alispán rendelete következtében a közegészségügyi szabályok követelményeinek legesekélyebb mértékben sem megfelelő vágóhid helyett a közgyűlés egy teljesen modern közvágóhid építését elvben elhatározta és megbizta a polgármestert, hogy az új vágóhid mely helyen és miként való létesítése, az építési költség fedezése iránt a közgyűléshez legkésőbb három hónapon belül javaslatot tegyen.

Az aszfaltgyalogjáró átvételére kiküldött bizottság jelentése alapján a Kövér Károly Hazai Aszfalt- és Betonvállalat budapesti cég által Szilágysomlyó város részére teljesített aszfalt- és betonmunkálatokat átvetteknek jelentette ki. A városi mérnök által felülvizsgált kereseti kimutatást 165,612 korona 85 fillér összeggel elfogadta. Utasította a polgármestert, hogy a már kifizetett 100,000 koronán felül hátralékos 65,612 korona 85 fillérről a város nevében a polgálmester és a tisztí ügyész aláírásával ellátott, a törvényhatóság által jóváhagyott feltétlen fizetési kötelezvényt a vállalkozónak átszolgáltasson. A városi számvévőseget felhívta, hogy a kereseti kimutatás megfelelő tételeit Szilágysomlyó város és az érdekelt telektulajdonosok között a járdaszabályrendeletben foglalt arány szerint ossza meg és a tulajdonosok részéről esedékes összeget ezeknek terhére írja elő. A tanácsot pedig utasította, hogy a hozzájárulási összegek felhajtása végett a legelőnyesebb intézkedéseket tegye meg.

Weisz Salamon és társa villamvilágítási vállalat számláját a Megyeház-, Magura-, Csorgó-, Viz-utca és a róm. kath. temetőhöz vezető utcában létesített villamvilágítási berendezésért, a városi mérnök javaslata szerint eszközölt levonások után 1434 korona 36 fillér összeggel elfogadta és megbizta a tanácsot, hogy ez összeg fedezetéről az 1910. évi költségvetés keretében gondoskodjék.

A rendőrkapitánynak a ref. temetőhöz vezető, a közbiztonság követelményeinek egyáltalán meg nem felelő út járhatóbbá tétele végett tett előterjesztését a közgyűlés elutasította, azzal az indokolással, hogy az út veszélyessége meredek voltából következik, ezt pedig serpentin-út építése által elenyésztetni a helyi viszonyok miatt és fedezet hiányában a városnak nem áll hatalmában.

Fülep Döme és társai magura-utcai lakosoknak kérelmét elutasította, minthogy a kérelem a Mile Mihály telke fölött bedőlt kőfal helyreállítására, továbbá a Komlódi Ferenc háza előtt hid építésére vonatkozó részében már teljesített, — a Magura- és Bökény-utcaik mellékiágazásaiban villamos világítás berendezését és a Magura-utcaának aszfalt gyalogjáróval ellátására pedig a városnak kellő anyagi ereje nincsen.

A Kraszna szabályozása és a Vadkert ármentesítése tárgyában az 1909. október 9-én összeülő közgyűlés fog határozni.

Személyes ügyek.

A közgyűlés gondnokság alá helyezett dr. Horváth (Hirschman) Dániel elmebeteg, kiskoru Varga Rozália helybeli illetőségét — előző közgyűlési határozatokkal szemben, — továbbá Herdicska Aranka helybeli illetőségét elismerte. Ellenben megtagadta kiskoru Viperina Mária, Hartmann Elek szilágysomlyói illetőségének megállapítását. Récsi Zsigmond városi számvévő, Mogyoróssi Thorday Sándor városi iktató kérelmére 100—100 korona fizetési előleget engedélyezett. Szalavcz Zsigmond városi őrnek részére 2 hónapi szabadságidőt engedélyezett.

Egyéb határozatok.

A közmunkatartozások váltáságát a közgyűlés az 1910. évre a következőkben állapította meg: I. oszt. írás napszám váltáságára 6 korona, II. oszt. írás napszám váltáságára 5 kor., III. osztályu írás napszám váltáságára 3 kor., a kézi napszámé 1 korona 20 fillér. Kimondotta egyszersmind, hogy a napszámok felerésze kötelezőleg megváltandó.

A Ligeti Ödöntől vásárolt legelőre felvett kölcsön után kirótt illeték kifizetése tárgyában utasította a polgármestert, hogy annak kifizetésére a Magyar Jelzálog Hitelbankot szólítsa fel, minthogy az intézet az illetéket a kölcsön folyósítása alkalmával már levonásba vette.

Herschli Jakabné szilágysomlyói lakosnak a telke előtt elvonuló megrongált kőfal helyreállításához hozzájárulás iránt beadott kérelmét a közgyűlés, azzal az indokolással, hogy a kőfal helyreállítása csupán csak kérelmező magánérdeke, — elutasította.

A közgyűlés a városi tisztviselők szabadságidejének megosztására vonatkozó megállapodást tudomásul vette.

A városi házi pénztár kimerült készletének pótlására, addig is, míg a szükséges bevételek befolyának, — a szegényalapból 10,000 koronáig 5% kamat mellett hitelt engedélyezett.

Az aradi vesztőhely megváltására küldött 30 korona pénzegélyért Arad város köszönő iratát a közgyűlés tudomásul vette.

A Zenta városban felállítandó Kossuth-szoborra a közgyűlés 10 korona összeget, az előre nem látott kiadások tétele terhére megszavazott.

Ehrenfeld Antalné szülésznői oklevele a közgyűlésben kihirdettetett.

A SZILÁGY SOMLYÓ

politikai lap

előfizetési ára:

Egész évre . . . 8 K Negyedévre . . . 2 K
Fél évre . . . 4 K Egyes szám ára 20 f
Megjelenik minden csütörtökön.

A Szilágysomlyó telefonszáma: 17.

KÜLÖNFÉLÉK.

A tömeg hadüzenete a parálynak.

A napisajtó — hivatásának megfelelő — részletezéssel hozza a szép fővárosunkban ülésen nemzetközi orvoskongresszus szakosztályainak a híreit. Nekem, mint a sajtó egyik szerény munkásának a tollára, az értekezések és felolvasások szürke halmazából, a híres francia rákgyógyász, Doyen egy nagyobb figyelmet érdemlő mondása kérezkedik: „Hogy ellene van az operáció folytonos használatának“ . . .

Az ember, ha megfigyeli az elhalálozások dimenzióit és látja, amint embertársainak szép hányadát egy láthatatlan kéz pusztítja kegyetlenül, irgalmatlanul, szinte könnybe lábad és vérbe forog a szeme, ököibe szorul a keze, görcsösen szorítja a fűtyköt s mint az őse, magasra emeli a dorongot, hogy lesújtson, hogy megsemmisítse az ösmeretlen ellenséget. Látja, a mint egy belső kór megtámadja, kikezdi

telhetetlen vasfogával egy tegnap még életvidor, atléta-szervezetű családapát, egy marcona, acélizmos fizikumot és addig-addig marja-rágcsálja, ameddig a hatalmas test összeroppan elférgesedésében.

Bomlasztó procesusszában hasztalanul futkos a szenvedő fürdőtől fürdőig, hiába keres menedéket a vész ellen a napkurát használó, vagy szérumokkal dolgozó szanatoriumokban, kórházakban, moddően előszobáz kuruzslóknál; eredménytelenül kilincsel értéktelen kenőcskészítőknél, hatástalanul — kapaszkodva a szalmaszálba — elzarándokol éltető irért híres orvosnagyságokhoz és minden resultáció nélkül lemegy kétségbeesésében az egyenlítőig, felszáll az Alpecek kietlen ormaira . . .

Mors nem tágit.

Ezt látva ekkép szemlélve az életet önkéntelenül, ösztönszerűen kerestek a nagy, örökösen életünkre törő ellenséget a láthatatlan parány atomjában; az elektron piciny molekuláiban és a mikrobák miazmáinak birodalmában. Így lettek Behring és Koch apostolokká, akikre a szenvedő emberiség bizva felnézett, mint olyanokra, akik elvették az örökéletű Haláltól a kaszát és halálra sebeztek a a halált. Szinte ujjongott akkor mindenki a csókra nyílt az emberiség szája, hogy megcsokolja azt a két Nagyját, a kik sarkövet emeltek a Halálnak. Jöttek a családás hónapjai; peregetek, multak és mulnak a reményvesztettség évei, és a példák százai mutatják — önhimnuszokon kívül, — hogy ezek a reménysugarak csak felesillámlott lidércfénynek a villanásai, egy vakítóan előcikázott villám hirtelen tűzijátékai voltak és a laboratóriumokban a göröcsövek mellett böngésző és görnyedő akadémikus könyvmolyok belátják, hogy a népeket megtizedelő Abe tulerősen vértezett opposita, a kinek minden stratégiai kilátás hiányában üzentek hadat . . .

Hátha, hátha mégis rossz nyomon járnak, hátha tullebizakodottak, talán jó lenne másképp is gondolkodni és másban keresni a baj kuforrását, ha a bacillusok fokozzák is a bajt, hátha kardinális okozói még sem azok?

És ennél a jogos skepsisnél és tépdese kételynél találok kimagasló intésnek Doyen szavait, mert azok az orvosi tudományok egy figyelmen kívül hagyott irányát felölelik dióhéjban. Nézzük csak az operaciologia mai (Lister-féle) sistémája szintén fiatal oldalága az orvosi tudomány, mint a bakterologia, az előbbinél látjuk tultengésének buján nőtt számtalan kinövéseit, a mütét ha csak lehetséges, rögtön azt ajánl a kórházi (tehát számba vehető) orvos, perszo operatőri hidegvérrel nem látja a paciens és halálra ijedt hozzátartozóinak érthető kétségbeesését. Mert az új tudomány egészen elvonja a mütészt a kevésbé radikális, de szintén eredményes gyógmódoktól, úgy jogosan fellépnek mindenki a skrupulusok, hogy az új bakterologia is elfogja söpörni a tuberkolozis gyógyítását más módon keresőket. És ennek tudom be azt, hogy a homeopat és elektro homeopatikuskok nem vesznek részt a kongresszuson, mintha ezek ki lennének rekesztve a céhből a csupán módszereikben üdvöztetene.

Tehát midőn az okos gallus az operatiók ultimációjában való használatát ajánlja, jól esik nekünk látni, mintha ezt saját szakmájára vonatkoztatná, bár burkoltan — sapiente sat — hogy a bakterologia se öregbitse — bámilyen eredményeket mutatnak is fel — az emberiség betegének családásait.

R. M.

A krasznai „Olvasó-egylet” estélye.

Uramfia! milyen pazar disz, fény és mámoros illat mindenfelé. A barna fiuk hegedűjén móg pihen a vonó, de a főrendező K. Nagy Béla háznagy, mint egy győztes hadvezér járkel a termekben s mintegy öntelten mosolyog hamiskásan bajusza alatt: ez az én művem.

Nem sok ideje maradt a művészies rendezésben gyönyörködni, mert jöttek, jöttek a mulatni vágyók.

A főrendező mindenütt és sehol — ez ugyan már szállóige róla az életben is — csupa figyelem, előzékenység.

A mesteröt matematikai pontossággal követi a kis rendező gárda.

Alig hogy a nyitány elhangzott — kezdett vette a tánc.

Benn a háznagy rendezi a soha nem szünő

táncokat, — künn a joviális elnök, Lázár Géza, a figyelmes házigazda. — Én vele tartok, már csak Noé ősapám dicsérem. Ő tudta, hogy mi való népének: a magyarnak!

A teremből izzó pára csap felénk: égető perzselő.

*

Faraó magyar levegőbe oltott népe letette a vonót.

Éjfél van, a szellemek órája. Eh! Ki gondol ilyenkor a szellemekkel! . . .

Izlással terített asztalokhoz vonult fel a bájos, kedves vendégsereg; vegyesen tarkázva a teremtes uraival.

Vig, hangos csevegés telíti el a levegőt. Majd csend van, az elnök, a házigazda köszönti fel a vendégeket, közvetlen melegséggel. Rázendül a tuss, az éljen! . . .

Megindult a tósztaradat. Ittunk reá; miér? Mert jól esett!

*

A mindenre kiterjedő figyelme háznagy, K. Nagy Béla esélye vetett véget a szóáradatnak, melylyel pedig a Szaharát is viharos tengerre lehetett volna átváltoztatni.

A teremben az ifjuság szittya hévvel — már a melyik — folytatta a táncot ott, ahol elhagyta.

Hány édes álom szövődött ez estélyen! . . . A teremben is, hol nem a fiatal párok, hanem a boros poharak forogtak egyszerre a kézben: emelkedett a hangulat. Kezdték egymást szeretni az emberek.

Mentették a hazát; annyi s oly böles tervek fogantak meg az agyakban, hogy ha ezt mind tudná a koalíciós kormány, örök életü lehetne.

Ürült, ürült tovább a pohár; lankadatlan folyt a tánc.

Első senki sem akart lenni a távozásban, oly jó, oly otthonosan éreztük magunkat.

De mindenek vége van, így a mi kedves estélyünknek is.

Kiki hazatért, csak a bus honfiak maradtak együtt, vigaszt, erőt meríteni a sirvavigadó magyar nótákban.

Kraszna, 1909. szeptember 5.

Busmagyar.

— Kinevezés. A m. kir. földmivelésügyi miniszter Merza Jenő földmives-iskolai tanárt a nagyváradai róm. kath. tanítóképződéhez áthelyezte és megbizta a szaktanári teendőket ellátásával.

— Állandó választmányi ülés. Szilágyvármegye állandó választmánya a vármegye 1910. évi közigazgatási árva és gyámhatósági kiadásai és ezek fedezetei költségelőirányzatának tárgyalása s javaslattal ellátása céljából folyó hó 13-ik napján délelőtt 11 órakor Zilahon a vármegyeház kistermében ülést tart.

— Körorvos-választás. A zsebői körorvosi állásra dr. Bozák János vármezői körorvost választották meg.

— Új ügyvéd. Dr. Mircea Gusztáv városunkban ügyvédi irodát nyitott.

— Elmaradnak az ellenőrzési szemlék. A honvédelmi miniszter körrendeletben közölte a törvényhatóságokkal, hogy a közös hadsereg nem tényleges állományu legénységének ellenőrzési szemléi a cs. és kir. közös hadügyminiszterrel egyetértéssel hozott határozat folytán a folyó évben nem tartatnak meg. Ugyazintén nem tartatnak meg a m. kir. honvédség nem tényleges állományu legénységének ellenőrzési szemléi sem. A tartalékos tisztek és a legénység állományából kivett s tisztjelölteknek, illetve tisztviselő jelölteknek tekintendő tartalékos (pót-tartalékos) zászlósok, hadapródok és hasonló állásuak bemutatásai azonban az eddigi módon a folyó évben is megtartatnak.

— Értesítés. Folyó évi szeptember hó 16-án csütörtökön, 17-én pénteken és 25-én szombaton az izr. ünnepek miatt a dohány nagy- és különlegességi áruda teljesen zárva lesz.

— Léghajó Nagyváradon. A léghajózás manapság a társalgás legfőbb tárgya. Nem csoda, ha a nagyváradai közönség nagy érdeklődéssel várja e hó 12-ikét, amikor egy olasz léghajós Giacomo Merichi be fogja ott mutatni a világ ezen legújabb csodás találmányát. Az érdekes léghajós bolognai ember, aki már be-

járt Ausztráliát, Japánt, közelebből pedig Afrika nevezetesebb városaiban rendezett fel-szállásokat. Nagyváradon vasárnap, e hó 12-ikén száll föl a Rhédey kert foprt-teréről, ahol már hozzá is fogott a léghajó összeállításához és a ballon megtöltéséhez szükséges gépezet felszereléséhez. A léghajófelszállás belépődíj mellett lesz. Az érdekes eseménynek bizonyára sok nézője fog lenni.

— A zilahi országos vásárra folyó hó 1-sején összesen 10.569 darab állat hajtattott fel. És pedig: Ökör 243, tehén 1999, borju 1781, bivaly 1536, ló 535, számár 122, kecske 188, juh 528, sertés 1447 darab.

— Zongorahangolás. Hertheuner Károly zongorahangoló Szilágyosmlyóra érkezett. Zongorákat szakszerűen hangol és javít. Közlebbi címe megtudható a kiadóhivatalban.

— Nagyvárad városi virilisei. A nagyvárad városi virilisek névsorának összeállításához szükséges kimutatás már elkészült. Ebből láthatólag Nagyvárad első virilise 7086 korona 70 fillér állami egyenes adót fizet. A legkisebb adó, amivel a nagyvárad városi virilisek közé bejuthatni, előreláthatólag 1400—1500 korona lesz. Mint érdekes dolgot említjük meg, hogy a legtöbb adót fizetők kimutatásában Fábry József, volt szilágyosmlyói kereskedő 1541 korona és 40 fillér adóval van fölvéve.

— Táncvizsga. Zelinger A. táncmester folyó hó 1-én, este 7 órakor kezdődőleg tartotta meg tanítványai táncvizsgáját. Ha bő anyagi siker nem is, de annál több erkölcsi siker koronázta az ügyes mestert, ki úgy lát-szik egész valójával hivatása magaslatán áll. Az a szigorú fegyelmezettséggel párosult kedves ügyesség, mit a kis apróságoktól látni lehetett, igazán meglepte a szemlélőt, úgy, hogy a táncot egészen a művészieség színvonalán állónak kellett látni a szemlélőnek. Igaz az, hogy mindenhez érteni kell; de az is igaz, hogy mit értünk, azt hogy másnak át-adhassuk, ahhoz nagy érzék, bizonyos szigor és szeretet kell. Jól esett látni és tudni, hogy Zelinger A. tánciskolájában nem történtek a sok panaszt keltő, fegyelmezetlenségre valló rendtelenségek. Jól esett látni azt a kedves ragaszkodást, mit tanítványai mesterökkel szemben tanusítottak, mely azt igazolta, hogy a „szigorral, de szeretettel” elve minden tanításnál, ha nem érvényesül, semmi sem megy oly melegséggel, odaadással, hanem sablonszerűvé válik még az is, mihez rátermettségünk van. A kedves estély részletes le-folyásával nem foglalkozhatunk, csak azt jegyezzük meg, hogy minden jól ment s kik ott voltunk pompásan élveztünk. Sőt csodálkoztunk is, mert eddig még soha sem láttunk négyest rendező nélkül. Nem kiabált itt senki semmit s mégis egy hajszál hiba nélkül folyt le az egész tánc még pedig a mester jelenléte nélkül. Végső szavunk csak az, hogy ha Zelinger A. táncmester minden évben ellátogat hozzánk, mi méltánnyalással fogadjuk őt.

— Antalffy József könyv- és papirkereskedésében Debrecen, Piac u. 44. mindennemű könyv, zenemű, iskolakönyv gyorsan és pontosan megkapható. Megyei telefon 612. sz. 3—3

— Szigorú ítélet. A „Szilágyosmlyó” folyó évi augusztus 19-iki számában közölte, hogy Demjén Sándor, Vig Ferenc és Farkas István kuttakarítók Száva Márton helybeli lakos kutjába macskahullát rejtettek el, azon célzattal, hogy a kut többszöri kitakarításával magoknak vagyoni hasznot szerezzenek. A fufangos kuttakarítók ellen közegészség elleni kihágás miatt megindult eljárás befejeztével Wollner Albert rendőralkapitány mint kihg-bíró folyó hó 7-én hozta meg példásan szigorú ítéletét, mely Vig Ferencet, mint felbujtót és tettest, Demjén Sándort mint tettest a büntetés maximumával: 15—15 napi elzárással és behajthatatlanság esetén 10—10 napi elzárásra átváltoztatható 200—200 korona pénzbüntetéssel, — Farkas Istvánt pedig, mint bűnszegédet 10 napi elzárással és 5 napi elzárásra átváltoztatható 100 korona pénzbüntetéssel sújtotta. Az ítélet indokolása a két főbűnösre nézve súlyosbító körülménynek számított a behajthatatlanság büntetett előéletét, továbbá azt a körülményt, hogy tettüknek indító oka a haszonlesés volt, — Farkas István bűn-

tetésének megállapításánál pedig figyelembe vette, hogy az — bár a hulla elrejtésénél aktív szerepet nem is játszott — tudatában lévén társai cselekményének, a szinleges kutakaritástól önként el nem állott. Mindhárom vádlottra nézve súlyosbító körülménynek vétetett, hogy cselekményök által másoknak egészségét, életét nagy mértékben veszélyeztették. A szigorú ítéletben a vádlottak megnyugodtak; későbbi manipulációktól azonban alighanem elment a kedvük.

— A főváros legelső fogorvosi intézete, mely az ismert szakember, dr. Batizfalvy István tanár, a műtőfogászat és műfogászat szakorvosának vezetése alatt áll, Budapest, Károly-körút 3. sz. alá e célra berendezett helyiségekbe helyeztetett át. Ezen az országban páratlan, direkt Amerikából hozatott felszereléssel és gépekkel berendezett intézet már több mint 100.000 fogbetegséget, vagy foghiányt látott el sikeresen, a villamos átszűrődtetési mód segítségével teljesen fájdalomtalanul. Az intézet élén álló kiváló vezető felügyelete és személyes közreműködése teljes garanciát nyújt az ott eszközölt fogoperációk és műfog pótlások sikeréért, melyért a vallás és közoktatásügyi miniszter elismerése is kitüntette. Ennek dacára árai mérsékeltek. Minden felvilágosítás díjtalan. Az intézet felszerelése olyan, hogy vidékiek fél nap alatt megkaphatják bármilyen fogpótlásaikat. Levelekre az intézet azonnal válaszol.

Szerkesztői üzenet.

R. M. urnak. Helyben. »Aeklipás« urat nem ismer a görög mithologia. »Asklepiades« az ókor egyik legbiresebb orvosa volt Krisztus születése előtt 124 évvel. Asklépios, latinosan Aeskulápius pedig Apollonak fia, a görögöknek gyógyító istenök volt.

Hirdetések.

A Báthory Várkertben levő faépület szabad kézből eladó. Ára megtudható a „Medve“ vendéglőben.

M. kir. szőlőszeti és borászati felügyelőség.
Szilágysomlyó.

475. szám.

Hirdetmény.

Folyó hó 28-án délelőtt 9 órakor a tasnádi állami szőlőtelepen 600 liter 1908. évben termelt

törkölypálinka

literenként 1 korona kikiáltási árral árverés alá adatik.

Szilágysomlyó 1909. szeptember 7.

Csiszár Zsigmond,

m. kir. szőlőszeti és borászati felügyelő.
Szilágysomlyó.

Faeladási hirdetmény.

A kárástelki római katolikus egyház felsőbb engedély alapján eladja 1909. évi október hó 11-én Kárástelek községben a római katolikus plébánián délelőtt 10 órakor kezdődő nyilvános szó és írásbeli árverésen a saját tulajdonát képező, Kárástelek község határában fekvő erdejében kihasználásra engedélyezett mintegy 68.86 kat. hold területen kijelölt s a szilágysomlyói m. kir. járási erdőgondnokság által mellmagasságban mérve 289 drb. 16—24 cm. — 2723 drb. 26—90 cm. vastag tölgyfatörzs, — 1878 drb. 30—100 cm. vastag cserfatörzs, — és 101 drb. 34—100 cm. vastag bükkfatörzsből és a vékonyabb alnövésből álló, mintegy 229 m³ tölgy dongafára, 1744 m³ tölgy műfára, 729 m³ cser és bükk műfára, — 3604 üm³ cser és bükk hasáb tűzifára, — 972 üm³ cser és bükk dorongfára, — 1473 üm³ tölgyhasáb tűzifára, 563 üm³ tölgydorong tűzifára (130 cm. magas ürköbmétereket érte) valamint 581 szekér galyfára becsült lábon álló fatömeget.

Kikiáltási ár 54427 korona.

Bánatpénz 5443 korona.

Zárt írásbeli ajánlatok csakis a szóbeli árverés megkezdése előtt fogadtatnak el.

Utó, távirati, vagy becsáron aluli, avagy kellően fel nem szerelt zárt írásbeli ajánlatok el nem fogadtatnak.

Részletes árverési és szerződési feltételek a szilágysomlyói m. kir. járási erdőgondnokságnál és a kárástelki róm. kath. plébánián Kárástelken a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az erdő a községtől 2.5 km.-re és a község a legközelebbi Somlyógyörtelek vasúti állomástól 8.6 km. fekszik.

Kárástelken, 1909. szeptember 6.

Somosy Viktor,
rk. plébános.

673—1909. végreh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a, illetőleg az 1908. évi XLI. t.-c. 19. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szilágysomlyói kir. járásbírósnak 1908. évi V. 940. számú végzése következtében dr. Gazda Endre zilahi ügyvéd által képviselt Lucsek József és Szabó Sándor zilahi lakosok javára 76 kor. 36 fillér és 58 kor. 26 fillér s jár. erejéig 1908. évi július hó 31-én foganatosított biztosítási és kielégítési végrehajtás útján le-felülfoglalt és 800 kor. — fillérre becsült következő ingóságok, u. m. 2 billiárd asztal nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a szilágysomlyói kir. járásbírósnak 1908. évi V. 940/6. számú végzése folytán 76 korona 36 fillér és 58 korona 26 fillér tökétkövetelés és ennek 1908. évi január hó 5-ik napjától járó 5 % kamatai, 1/3 % váltódíj és eddig összesen 114 korona 40 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Szilágysomlyón leendő megtartására 1909. évi szeptember hó 17-ik napjának délutáni 4 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adadni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták, és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számított.

Kelt Szilágysomlyón, 1909. augusztus 26.

Roska Vertán,
kir. bír. végrehajtó.

Vas= és ércöntmények

Ennélfogva szakszerűen és oly jutányosan javítunk

ipari és gazdasági gépeket,

hogy azoknak beküldése távol vidékieknek is kifizetődik! Gőzhenger furást és tolattyutükör gyalulást szállítható szerszámgepeinkkel helyszínen végezzünk.

Országosan ismert gyártmányaink:

Kiváló szőlőmalmok, erőfejtésben felülmúlhatlan borsajtók; a legtekélyesebb községi és háztartási kutszivattyúk, vízfecskendők, gazdasági láncutak és jószágító vasvályuk.

Mélykut furásokat bármely vidéken vállalunk,

ajánlattal és árlapokkal szívesen szolgálunk.

„Debreceni Vasöntőde és Géplakatosság“

mint kutfurási vállalat.

BAUER és Tsa cég utóda.

DEBRECENBEN.

Gyártelep: Hadházi-utcában.
Telefonszám: 466.

Raktár: Péterfia-u. 73.
Telefonszám: 467.

Makkoltatás.

A domoszlói határban, a Veress Lajos örökösei tulajdonát képező 211 kat. hold kiterjedésű erdő ez évi

tölgy- és bükmakk termése,

illetve az ott való makkoltatás eladó. Az erdőhöz állandó bővizű forrás is tartozik.

Bővebb értesítést ad

Bölöni Sándor
ügyvéd Szilágysomlyón.

Árverési hirdetmény.

Alólirott zárgondnok ezennel közhirre teszem, hogy a Halmágyi Ferenc-féle szőlőben (Szent-hegyen) termett 4 szekér zabos bükköny, 2 szekér széna és egy szekér lóher jó takarmány a helyszínén, **folyó évi szeptember hó 28-án d. e. 9 órakor** kezdődő nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni. A kiáltási ár 186, azaz egyszáznyolcvanhat korona, melynek 10%-át az árverelni szándékozók az árverés előtt bánatpénzül tartoznak letenni.

Az árverési feltételek alólirt zárgondnoknál bármikor megtekinthetők.

Szilágysomlyó, 1909. szeptember 7-én.

Gyulay Sándor,
zárgondnok.

Faeladási hirdetmény.

A lecsméri ref. egyház 665—1909. sz. szilágysomlyói közig. erdészeti bizottsági határozattal kiadott engedély alapján eladja **1909. évi szeptember hó 27-én** Lecsmér községben a ref. iskolában d. e. 9 órakor kezdődő nyilvános szó és írásbeli árverésen a lecsméri ref. lelkész és tanító tulajdonát képező, Lecsmér községében fekvő erdejében kihasználásra engedélyezett mintegy 6 kat. hold területen kijelölt s a szilágysomlyói m. kir. járási erdőgondnokság által mintegy 525 üm³ (125 cm. magas) cserhasáb tűzifára, 1272 szekér cser-ág és galyfára becsült összes lábon álló fatömeget.

Kikiáltási ár 1937 korona 70 fillér.

Bánatpénz 194 korona.

Zárt írásbeli ajánlatok csakis a szóbeli árverés megkezdése előtt fogadtatnak el.

Utó, távirati, vagy becsáron aluli, avagy kellően fel nem szerelt zárt írásbeli ajánlatok el nem fogadtatnak.

Részletes árverési és szerződési feltételek a szilágysomlyói m. kir. járási erdőgondnokságnál és a lecsméri ref. lelkészi hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az erdő a községtől 1.5 km.-re és a legközelebbi Széplak vasuti állomástól 2.7 km.-re fekszik.

Lecsméren, 1909. szeptember 1-én.

Borzási Bálint,
egyházgondnok.

A zilahi járás főszolgabírójától.

4395—1909. kig. sz.

Pályázati hirdetmény.

Szilágysomlyó zilahi járásához tartozó, Vármező, Szentpéterfalva, Felegregy, Bodja, Kásapatak, Pusztarajtolc, Nagyrajtolc, Meszesszentgyörgy, Felsőkékesnyárló, Alsókékesnyárló, Magyaregregy, Csömörölő, Vaskapu, Pósa és Ördögkut községekből álló vármezői körorvosi állásra pályázatot hirdetek s felhívom a pályázni óhajtó orvostudorokat, hogy minősítéseiket igazoló okirataikkal, születési anyakönyvi kivonattal és szolgálati bizonyítványaikkal felszerelt kérvényeket hozzám **folyó évi október 20-áig** adják be.

A körorvos javadalmazása:

Fizetés	1600 K
Korpótlék 200—200 K (800 K-ig)	
Lakáspénz	200 K
Fuvarátlány	600 K

Vármező községben a szabályrendeletileg megállapított halottkémlélesi díj. Megjegyzem, hogy a fuvarátlánynak 900 koronára és a lakbérnek 600 koronára való felemelése belügyminiszteri jóváhagyás alatt áll. Az orvos rendelési, látogatási és kiszállási díjait a vármegyei szabályrendelet fogja megállapítani.

A körorvos tartozik köre községeit havonta egyszer, előre megállapított napokon beutazni, a szegényeket ingyen, a vagyonosokat pedig a vármegyei szabályrendeletben megállapított díj mellett gyógykezelni.

A székhely vásártartó község.

A megválasztott körorvos kézi gyógytár tartását kérelmezni jogosult.

Zilah, 1909. szeptember 3.

Főszolgabíró h.

Takács József,
szolgabíró.

11343—1909. tkvsz.

Hirdetmény.

Füzes község telekkönyvei birtokszabályozás következtében átalakítottak és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, melyekre az 1886. XXIX., az 1889. XXXVIII. és azokra az ingatlanokra 1891. XVI. t.-c. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XIX. t.-c.-ben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosított.

Ez azzal a felhívással tétetik közzé:

1) Hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t.-c. 15. és 17. §§-ai alapján, ideértve e §§-oknak az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-ában és az 1891. XVI. t.-c. 15. §. a., pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889. XXXVIII. t.-c. 7. §. a és az 1891. XVI. t.-c. 15. §. b. pontja alapján eszközölt bejegyzések, vagy az 1886. XXIX. t.-c. 22. §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, evégből törlési keresetüket hat hónap alatt, vagyis **1910. április 1. napjáig bezárólag** a telekkönyvi hatósághoz nyújtják be, mert

az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset, annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat.

2) Hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t.-c. 16. 18. §§-ainak eseteiben, ideértve az utóbbi §-nak az 1889. XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-ában foglalt kiegészítéseit is, a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1910. április 1-ig a telekkönyvi hatósághoz nyújtják be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog.

3) Hogy mindazok, a kik a telekkönyvek átalakítása tárgyában tett intézkedések által, nem különben azok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az 1892. XXIX. t.-c. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármely irányban sértve vélik, ideértve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. t.-c. 16. §-a alapján történt bejegyzést sérelmesnek vélik, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1910. április 1-ig nyújtják be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után, az átalakításkor közbejött téves bevezetésből származó, bármilynemű igényeket jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, akik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy amennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A kir. járásbíró, mint tkvi hatóságtól. Szilágysomlyó, 1909. augusztus 23.

2—3

Lénárt, kir. albiró.

Hirdetmény.

A „Szilágysomlyó és vidéke ipari és gazdasági hitelszövetkezet” közhirre teszi, hogy

t a k a r é k b e t é t e k e t

legelőnyösebb feltételek mellett elfogad és azok után úgy eddig, mint jövőben is a betevőknek **5%-os kamatot fizet.**

Ingatlan kölcsönöket ad első betáblázásra a legelőnyösebb kamatláb mellett. A kölcsön konvertálások alig pár korona költségbe kerülnek. — Különösen ajánlja a **hosszabb lejáratu** olcsó $5\frac{1}{2}\%$, avagy $6\frac{1}{10}\%$ -os külön **jelzálogos kölcsönöket** is, melyeknek kieszközlésében díjmentesen jár el.

9—

Az igazgatóság.

Kezelő kerestetik.

3000 lakossal bíró nagyközségben korlátlan italméréshez egy kezelő kerestetik. Esetleg fűszeres üzlet is átvehető.

Biztosítékkal rendelkezők előnyben részesülnek.

Hol? Megmondja a kiadóhivatal. 1—2

Boltberendezések

alkalmi olcsó eladása Szilágyosomlyón.

Különböző üzletnek megfelelő igen szép berendezések, üveges, polcos állványok, pultok, asztalok, rőfös, divatúru kaplap, cipőüzletnek megfelelő, — továbbá fűszerállványok, pultok, lisztartó, íróasztal, erős, jó berendezés egy tömegben, vagy darabonként is, igen olcsó ár mellett eladók Erdődy Lászlónál Szilágyosomlyón. 3—3

Felhívás

a t. gazdálkodók és géptulajdonosokhoz!

Ajánlom vizmentes asztagtakaró szegedi kenderzsákokat, pokrócokat, cséplőgépekre való ponyváimat, — zsákkötöző és dohányzsinegeket olcsó árban.

Favéges kézi kévekötőket a legolcsóbb árakban.

Kivánatra mintát küldök.

Wiener Adolf,

gyári raktára, ponyva és zsákkötöző intézete
Debrecen, Kossuth-u. 27. 10—10

Borárusítás.

Értesítjük a közönséget, hogy a „Szilágyosomlyói Borértékesítő és Pinceszövetkezet”, a szövetkezeti tagok saját termésű, tisztán kezelt hegyi borkészletének palackokban való kizárólagos elárúztatásával Frankovits Ignác szilágyosomlyói vas- és fűszerkereskedőt bízta meg. A borok a szövetkezet által megtöltött, lezárt, ólomkupakkal és csinos címkével ellátott palackokban, a következő árak mellett hozattak forgalomba:

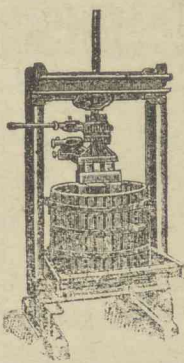
1) 1 üveg asztali új bor 1 literes üvegben .	48 fill.
2) 1 „ 1908. évi Rizling, 7 deciliter . .	56 „
3) 1 kis üveg 1908. évi Rizling 3 ¹ / ₂ deciliter	30 „
4) 1 üveg Ó-rizling, 7 deciliter	80 „
5) 1 kis üveg Ó-rizling, 3 ¹ / ₂ deciliter	40 „
6) 1 üveg Muskatály, 7 deciliter	1 kor
7) 1 üveg Aszu, 1 ¹ / ₂ liter	2-50 fill.
8) 1 kis üveg Aszu, 3 deciliter	1-50 fill.

Az árak üveg nélkül értendők.

Az üres üvegek darabonként 20 fillér árban visszaváltatnak. 5—

A „Szilágyosomlyói Borértékesítő Pinceszövetkezet.”

URSUS

a legtekélyesebb rendszerű

BORSAJTÓ

a 3-ik erőátviteli felülmulja minden más szerkezetű sajtó nyomóképességét. Acélcsavar és keretszerkezettel, a must vasrészekkel nem érintkezik, miáltal a bor megfeketedését kizárja, a törköly egy darabban kivethető. 4—10

Képes árlap pincefelszerelési cikkekről és borsajtókról ingyen és bérmentve.

Tóth Gyula Debreczen,
városház épület.

Pollitzer sérv-ambulatorium

nyilvános orvosi rendelő-intézet
sérvbajosok, ferdén nőttek és amputáltak részére.

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca
8., félemelet.

Az intézet szakorvosa bárkinek teljesen díjtalanul rendelkezésére áll. Az orvosi vizsgálat igénybe vétele vásárlásra nem kötelező.
Orvosi ellenőrzés! Mérsékelt árak!

Egyéni speciális kezelés!

Szabadalmazott sérvkötők már
5 koronától felfelé.

Vidéki megrendelések az intézet szakorvosa által lekiismeretesen felülvizsgálatnak s pontosan és legnagyobb titoktartás mellett eszközöltetnek.

Hygienikus cikkek a legfinomabb minőségekben, orvosilag ajánlva és sterilizálva. Feltétlenül megbízhatóak Tucatonként 2—16 koronáig.

Ugyanott most jelent meg: »Az ember egészsége« című orvosi mű, mely kizárólag a sérvbajjal, annak ellenszereivel és kezelésével foglalkozik. E munkát bárkinek díjtalanul és zárt borítékban küldi meg az intézet igazgatósága.

Hirdetések

A „Szilágyosomlyó” részére
jutányos áron vétetnek fel.

!! A Magyar újságírás szenzációi !!

A N A P

A magyar közönség legkedveltebb lapja.

A 48-as esemény és a magyar nemzeti törekvések egyetlen hű és kérielhetően szószólója.

Főszerkesztő:

Braun Sándor.

Felolós szekerítő:

Hacsak Géza.

Naponként 125.000 példány!

— Egy szám: 2 krajcár. —

A Nap előfizetési ára:

Egész évre	16. K	Negyedévre	4. K
Félévre	8. K	Egy hónapra	1.40 K

FIDIBUSZ

A legkitünőbb magyar élelap!

Páratlan népszerűség!

Remek szöveg! Pompás képek!

Mesésen olcsó!

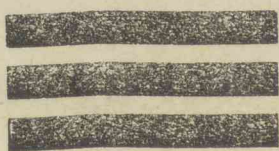
Egy szám: 6 krajcár.

A Fidibusz előfizetési ára:

Egész évre	6.— K	Negyedévre	1.50 K
Félévre	3.— K	Egy hónapra	—50 K

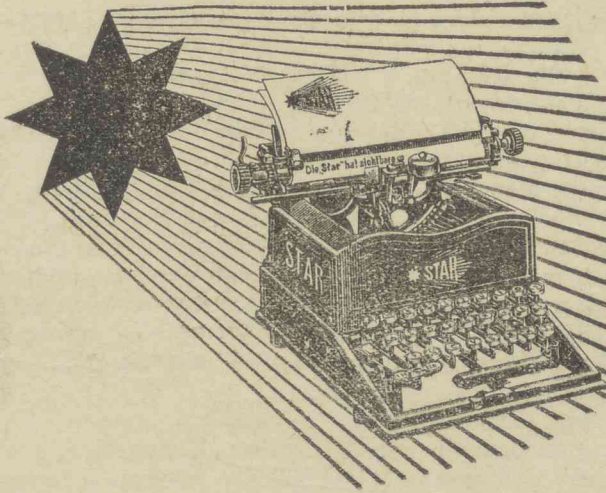
Mutatványszámokat küld a kiadóhivatal:

Budapest, VIII., Röck Szilárd-utca 9.

1/2 annyiba

mint a többi elsőrendű gép, kerül a legújabb amerikai

STAR

írógép.

Látható írás! 5 évi jótállás! Legerősebb átütőképesség!

Működése megtekinthető a „Szilágyosomlyó” szerkesztőségében.

Kivánatra havi részletre is kapható.

12—42

Kizárólagos elárúsitók:

Faragó Testvérek

Budapest, V., Nádor-
utca 17. szám.

Október 1-től **bérbe kiadó**

esetleg **örök áron eladó**

Szilágysomlyón, a nagyfalusi uttal szemben **két új bolthelyiség**, ehez két szoba, konyha, kamara, üveges folyósó, jó pince,

fásszin, bāromfi-ól; — továbbá ugyanott 3 szép szoba, konyha, kamara, kitűnő jó pince, fásszin és bāromfi-ól. A tágas udvaron kitűnő vizű kut van, melyet a lakók közösen használhatnak. Az alsó lakás külön is bérbe vehető. 1—2

Értekezni lehet az ipartestület épületében **Simó Károly** tulajdonossal, továbbá Schupiter Lajos urral, a „Csillag“-vendéglőben.

Friss bonyhádvidéki **teavaj**, szegedi **szalámi**, székely **turó**, ementhali és grói **sajt**, — valamint jégbehűtött **kőbányai sör**, 1 üveg 30 fillér, 1 liter

rizling bor

68 fillérért állandóan kapható

Veres Károly,

fűszerkereskedésében
Szilágysomlyón.

29

A FONCIÈRE Pesti Biztosító Intézet

kötvénykiállítási joggal felruházott szilágymegyei főügynöksége elvállal
ugy maga, mint az egész vármegye minden községében levő képviselte

tűz,

jég,

élet,

baleset,

betörés,

üveg és

szavatossági

biztosításokat legelőnyösebb feltételek és a legjutányosabb díjak mellett.

19—

Alagoső- és gőztéglagyár

Kont Manó

Beregszász.

Homlokzattégla, disztégla, fagontégla
ék- és kéménytégla, eszerépszindely,
kétfülü hornyos tetőcserép,
alagoső, burkolatlapok gyártása. —
Egész homlokzatoknak terv szerint
való kivitele. — Teljes tetőfedések
eszközlése.

Távíratí cím: **Gőztéglagyár Beregszász**

Beregszász, a postabélyeg kelte.

Nyílt levél

szegény és gazdag építtetőkhöz egyaránt.

A legkitűnőbb tetőfedő-anyag manap a

kétfülü hornyos tetőcserép

(szabadalmazva 16692. szám alatt)

melyet a beregszászi gőztéglagyár eddig el nem ért tökéletességben gyárt.

Ez a cserép örök tetőt ad, ki nem fagy és oly szilárd, hogy azon járni lehet.

A vele való fedés **nem drágább** a közönséges **fazsindelyénél** és minden vályogfal elég erős nekie.

Az a tetőszék, mely fazsindely alá készült, teljesen megfelel.

A fedőmunkát a gyár távolabb vidéken is elvállalja, ha legalább 300 négyszög méter területről van szó és ez esetben a tetőnek jó minőségeért teljes jótállást vállal.

Egy négyszög méter területen 15 darab fekszik. A lécezés 30 cm. távolságban eszközözlendő.

Egy waggonba körülbelül 5200 drb. rakható és a gerinc cserép.

A fazsindely ellenében való előnyeit szükségtelen feszegetni, a bádog ellenében pedig azzal az előnnyel bir, hogy nem veszi fel oly hirtelen a meleget, úgy, hogy a bádogtetőnek a padját semmire sem lehet fölhasználni és a lakóhelyiségek is kiállhatatlan melegek nyáron, nemkülönben hidegebbek télen. Amellett a bádog — gyakori festésköltségeiről nem is szólva — javítása bonyolódott műtét.

A tapasztalat bizonyítja, hogy amely helyiségben ez a hornyos cserép egyszer alkalmazásba került, onnan a fazsindely és bádog teljesen ki van szorítva.

A gerinc cserépből egy folyó méterre kell $2\frac{3}{4}$ darab.

Nagyon kérem az intelligensebb t. c. közönséget, különösen faluban a tisztelendő urat, tanító, bíró, jegyző urakat, világosítani a föl a szegényebb gazdákat saját érdekükben, hogy ez a cserép nem nehéz, elbirja minden fal kivétel nélkül és alkalmazásával nem áll elő az a gyakori eset, hogy tűzvésznél a falu pár óra alatt martaléka lesz a lángnak.

7—10

Kiváló tisztelettel: **Kont Manó**, alagoső- és gőztéglagyára Beregszász.

Képviselő: **WEISZ ELEK** fakereskedő Szilágysomlyó.